

Fjärilsstig på Sörmlandsleden i Tullinge

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem startade 2018 ett projekt för att försöka få till en s.k. fjärilsstig i Tullinge. Detta projekt kom till genom att vi i en Facebookgrupp om fjärilar fick se bilder på en hagtornsfjäril som var fotograferad av Bengt Wase i Tullinge 18 juni 2018.

fyndet av hagtornsfjäril. Foto Bengt Wase.

Hasse Andersson tog kontakt med honom och fick då reda på mer exakt var fjärilen hade setts. Någon hagtornsfjäril fick dock inte Hasse se då han tillsammans med sin fru besökte platsen där fjärilen setts en dag efter det att Bengt Wase visat sina bilder på Facebook. När Hasse och jag ytterligare en dag senare besökte området såg vi en hel del olika fjärilar i området men ingen hagtornsfjäril. Vi konstaterade hur som helst att det verkade vara en mycket intressant fjärilslokal. Efter flera besök i området under sommaren tog vi upp frågan på ett styrelsemöte i vår lokala krets av Naturskyddsföreningen. Vi föreslog att föreningen borde arbeta med att försöka få till en fjärilsstig längs en mindre sträcka av Sörmlandsleden. Vi tog ett beslut om att

Röjning av fjärilsslängan.

starta fjärilsstigsprojektet och skrev därefter ett brev till kommunen och kommunbiologen där vi frågade om de hade intresse av att träffa oss och hjälpa till i ett arbete med att försöka anlägga en fjärilsstig i nämnda område.

Vi visste då inte vem som var markägare men tänkte att det vore bra, dels med ett möte med kommunen, men också ett möte där även övriga intressenter såsom markägare, Vattenfall och Sörmlandsledens ansvariga var med. Något sådant större möte blev inte av det första året, men under 2019 var vi ute i området vid några tillfällen, bl.a. tillsammans med kommunbiologen och de naturvårdare som jobbar med den praktiska naturvården i kommunen. Vid ett annat tillfälle var markägarens skogsförvaltare också med ute i fält då vi tillsammans med naturvårdarna på kommunen kom överens om vad vi bl.a. skulle göra i en första etapp hösten 2019. Vi har nu etablerat kontakter med såväl markägare, Vattenfall, Sörmlandsledens ansvariga samt kommunen. I slutet av oktober 2019 gjorde kommunens naturvårdare mindre röjningar i området längs Sörmlandsleden utefter en sträcka på några hundra meter. Så nu känns det äntligen som arbetet har startat på riktigt.

Fjärilsstigen

Den planerade fjärilsstigen ligger cirka 7 km söder om Tullinge, i Botkyrka kommun, där Sörmlandsleden passerar Pålmalmsvägen för att sedan fortsätta österut efter en mindre körväg längs en kraftledningsgata. Vi har tänkt oss en sträcka på cirka 1,5 km för fjärilsstigen och som till största delen befinner sig inom området för kraftledningsgatan.

I direkt anslutning till denna sträcka finns vissa kvarlämningar från två gamla torp. I anslutning till den plats där torpet Nynäs låg har stiftelsen Sörmlandsleden byggt ett skärmskydd. I den borte änden av den tänkta Fjärilsstigen låg torpet Bäckén. I det sistnämnda området är florán särskilt artrik med många hävdgynnade arter. Kommunen har tidigare uppmärksammat just detta område i en ängs- och hagmarksinventering som gjordes 2014. Kraftledningsgatan har säkerligen bidragit till att florán i området till viss del kunnat bibehållas som rest från torpens tidigare ängs- och åkerbruk.

Söder om fjärilsstigen ligger Kvarnsjön där det sker viss torvbrytning. Barrskogar dominerar på ovansidan av vägen, som för övrigt går i en ost-västlig dalgång. Några hundra meter in från fjärilsstigen start vid Pålmalmsvägen går fjärilsstigen över en bro där Kvarnsjöbäcken rinner norrut mot Bysjön.

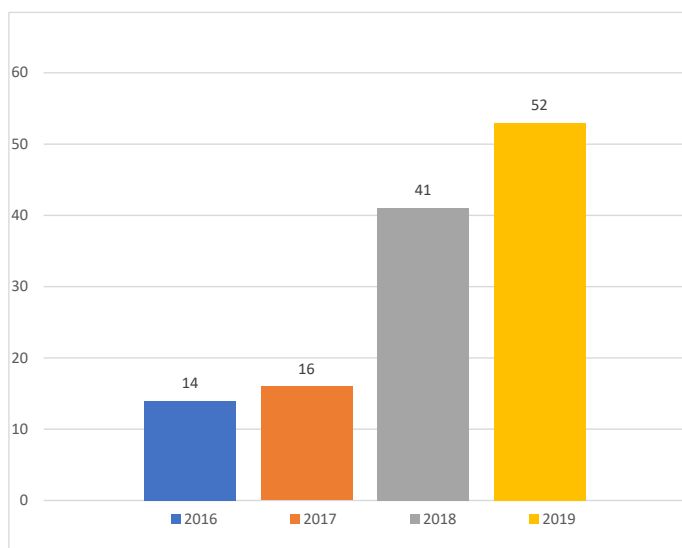

Flygfotokarta över området.

Syftet med fjärilsstigen

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem vill skapa en fjärilsstig längs med en bit av Sörmlandsleden (cirka 1,5 km lång) där man sköter området närmast stigen så att den biologiska mångfalden i området, bl.a. den rika fjärilsfaunan gynnas. Vi vill också informera alla de som går längs denna sträcka av Sörmlandsleden om den rika fjärilsfaunan som finns där. Detta kan exempelvis ske genom att man på några platser sätter upp skyltar som informerar om detta.

Som tidigare nämnts har åtgärder i form av mindre röjningar skett inom den del som anges som etapp 1 på kartan här ovan. Vi kommer att fortsätta arbetet med fjärilsstigen i samarbete med markägaren, Vattenfall, stiftelsen Sörmlandsleden och kommunen. Vidare ska vi naturligtvis också följa upp effekterna av de utförda röjningsåtgärderna som nämnts här.

Antal rapporterade dagfjärilsarter per år i området.

Dagfjärilsfaunan m.m. i området

Som underlag för det fortsatta arbetet är det ju väsentligt att ha kännedom om vilka arter som finns i området, inte minst för att veta hur området lämpligen bör skötas för att gynna den biologiska mångfalden. Jag gjorde därför sökningar i Artportalen för att se vilka dagfjärilar och andra småkryp som påträffats i området. Jag började med att söka efter observationer som gjorts under de senast sex åren. Det visade sig då att det inte fanns några rapporter om iakttagelser av ryggradslösa djur i det aktuella området från 2014 och 2015. Däremot hittade jag rapporter från och med 2016.

Tommy Ericson rapporterade observationer av insekter och spindlar som han såg då han besökte området den 4 respektive 14 juli 2016. Totalt sågs 14 dagfjärilsarter (bastardsvärmare inräknade). Året därefter, dvs 2017, besöktes området av två olika rapportörer, den 22 juni respektive den 2 augusti. Antalet dagfjärilsarter som rapporterades då var 16 arter.

Under 2018 finns betydligt fler rapporter från olika observatörer med början från den 19 juni fram t.o.m. 4 augusti 2018. Det vill säga rapporteringen satte fart dagen efter att Hasse Andersson tagit reda på lokalen för observation av hagtornsfjärilen. I efterhand har vi fått kunskap om att ytterligare en person sett hagtornsfjärilen redan den 17 juni 2018. Antalet dagfjärilsarter steg därmed kraftigt under detta år jämfört med tidigare år, inte minst beroende av att vi från Naturskyddsföreningen besökte området relativt ofta. Totalt blev det 41 arter där skogs-/ängsvitvinge räknas som en art i statistiken (se diagrammet t.v.).

Fram till mitten av november 2019 har 52 dagfjärilsarter, där skogs-/ängsvitvinge räknats som en art i

Dagfjärilar	2016	2017	2018	2019
Skogsvisslare				1
Smultronvisslare				1
Svartfläckig glanssmygare				1
Mindre tätelsmygare	1		1	1
Ängssmygare	1	1	1	1
Makaonfjäril				1
Kålfjäril			1	1
Rovfjäril		1	1	1
Rapsfjäril		1	1	1
Aurorafjäril				1
Svavelgul höfjäril	1		1	1
Citronfjäril		1	1	1
Skogsvitvinge/ängsvitvinge			1	1
Ljungblåvinge	1			1
Hedblåvinge	1			1
Ljungblåvinge/hedblåvinge			1	
Violett blåvinge			1	1
Silverblåvinge			1	1
Puktörneblåvinge		1	1	1
Midsommarblåvinge			1	1
Ängsblåvinge			1	1
Tosteblåvinge				1
Mindre guldvinge			1	1
Vitfläckig guldvinge		1	1	1
Violettekantad guldvinge		1	1	1
Grönsnabbvinge				1
Silverstreckad pärlemorfjäril	1	1	1	1
Ängspärlemorfjäril	1		1	1
Skogspärlemorfjäril	1	1	1	1

	2016	2017	2018	2019
Storfläckig pärlemorfjäril			1	1
Älgräspärlemorfjäril			1	1
Prydlig pärlemorfjäril			1	1
Brunfläckig pärlemorfjäril		1	1	1
Vinbärsfuku		1	1	1
Nässelfjäril		1	1	1
Påfågelläga			1	1
Sorgmantel				1
Amiral			1	1
Tistelfjäril	1		1	1
Sälgskimmerfjäril			1	1
Skogsnåtfjäril	1		1	1
Kvickgräsfjäril				1
Berggräsfjäril			1	1
Vitgräsfjäril	1		1	1
Svingelgräsfjäril				1
Luktgräsfjäril	1	1	1	1
Slättergräsfjäril			1	1
Skogsgräsfjäril		1		1
Sandgräsfjäril			1	1
Pärlgräsfjäril		1	1	1
Kamgräsfjäril		1	1	1
Mindre bastardsvärmare	1		1	1
Bredbrämrad bastardsvärmare	1		1	
Sexfläckig bastardsvärmare			1	1
Antal arter/artpar	14	16	41	52

Tabell 1. Antalet arter/artpar av dagfjärilar rapporterade i Artportalen 2016-2019. Artparen i detta fall är ljung-/hedblåvinge samt skogs-/ängsvitvinge. Observera att hagtornsfjärilen som observerats i området inte har rapporterats i Artportalen och saknas därför i tabellen.

statistiken, rapporterats under året på Artportalen. En av orsakerna till ökningen av antalet funna arter är att besöken har skett under en längre tidsperiod jämfört med tidigare år. Rapporteringarna sträcker sig från den 24 mars till 13 september under 2019.

Totalantalet arter som hittills rapporterats på Artportalen är 53 – 54. Antalet som anges beror på att ingen säker artbestämning finns av skogsvitvinge eller ängsvitvinge eftersom säkra artbestämningar kräver att man gör genitalpreparat. Hagtornsfjärilen tillkommer även om den inte hittills blivit inrapporterad på Artportalen. Fynden av de cirka 55 dagfjärilsarterna på fjärilstigen får anses som högt här i Sörmland. Totalt finns numera cirka 80 arter i landskapet Sörmland. En viss ökning av artantalet har skett sedan Sörmlandsentomologerna i samarbete med länsstyrelserna i Södermanlands respektive Stockholms län gjorde inventeringar av dagfjärilar i landskapet 2005-2009 (Dagfjärilar i Sörmland – Resultat från inventeringar 2005-2009).

Bo Ljungberg
bl.naturkonsult@gmail.com

Antal rapporterade arter i området 2016 - 19	
Dagfjärilar	55
Övriga fjärilar	111
Trollsländor	28
Övriga insekter	80

Karminspinnare.

Bilder från fjärilsstigen

Bilder på några insekter fotograferade i samband med besök på fjärilsstigen. Samtliga foton författaren.

1 - Jallabärfis angriper larv av mindre snabelsvärmare.

2 - Mindre bastardsvärmare.

3 - Vitfläckig guldvinge.

4 - Svingelgräsfjäril.

5 - Sexfläckig bastardsvärmare.

6 - Rovstekelglasvinge.

7 - Blåbandad jungfruslända.

På föregående sida: Karminspinnare.

